

УДК 378:018.8:664-051

РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Філімонова І.А.

доктор філософії, доцент

ORCID: 0000-0001-6833-6748

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Черкаська обл.,
Умань, Садова 2, 20300

Abstract. У статті розкрито сутність та принципи технології партнерства як важливої складової реформування професійної освіти; охарактеризовано принципи технології партнерства та шляхи їх використання в освітньому процесі закладів вищої освіти; проаналізована роль викладача та його функції в реалізації означеної технології; узагальнено найбільш ефективні шляхи налагодження успішної співпраці з майбутніми фахівцями професійної освіти у процесі вивчення фахових дисциплін.

Ця стаття знайомить з особливостями технології партнерства під час фахової підготовки студентів, які готові допомагати один одному та беруть на себе колективну відповідальність за спільну роботу в освітній діяльності. З-поміж сучасних педагогічних технологій саме технологія партнерства доведена науковцями як одна з найефективніших. Вона спонукає до обміну думками, моделювання життєвих ситуацій; передбачає ситуації вибору, авансування успіху та саморозвитку.

Для обґрунтування переваг впровадження цієї технології авторка проаналізувала стиль, форми та методи співпраці викладача та студентів, спрямувавши їх у русло активної практичної діяльності.

Ключові слова: професійна освіта, бакалавр професійної освіти, технології партнерства, принципи технології партнерства, фахові дисципліни.

Вступ. Сучасний освітній процес вимагає впровадження нових педагогічних технологій, визначальною рисою яких є взаєморозуміння, взаємоповага та творче співробітництво між усіма його учасниками. Визначальною характеристикою таких технологій є орієнтація на принципи взаємоповаги та професійної етики, що є основою партнерської діяльності або ж технології партнерства як одного з чинників високоефективної взаємодії учасників освітнього процесу.

Питання технології партнерства в освіті не є досить новим: наукові засади її організації описані ще Я. Коменським. Сучасне ж відображення цієї технології в педагогіці прослідковуємо у працях С. Гончаренка, М. Євтуха, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало, Г. Пінчук, О. Титар та ін. Науковці

вважають, що система навчання за технологією партнерства ще недостатньо вивчена, а тому неоднозначно сприймається багатьма педагогами. Очевидно, що така технологія передбачає нові можливості для діяльності викладачів та студентів, активізує їх інтелектуальну діяльність та націлена на підтримку кожного учасника освітнього процесу [2]. Саме тому використання технології партнерства, як запоруки якісної підготовки майбутніх фахівців професійної освіти, потребує періодичного перегляду та уточнень щодо особливостей використання в освітньому процесі закладів вищої педагогічної освіти.

Основний текст. Сутність педагогіки партнерства полягає в демократичному та гуманному ставленні до учня, студента, забезпеченні йому права на вибір, на власну гідність та повагу, права бути собою. Стосунки партнерства складаються там, де всі учасники освітнього процесу об'єднані спільними поглядами і прагненнями. Студенти, що навчаються за технологією партнерства змінюють свою позицію з пасивного слухача на добровільного і зацікавленого соратника, однодумця, рівноправного учасника педагогічного процесу, відповідального за його результати [4].

Варто зазначити, що існують певні умови використання технології партнерства, що націлені на реалізацію означених вище принципів, а саме:

– позитивна взаємозалежність – усі учасники групи повинні відчувати себе пов'язаними один з одним заради досягнення спільної мети, усвідомити свою значимість. Кожна особистість повинна робити все можливе для досягнення успіху всієї групи загалом, а без успіху окремої особистості неможливий успіх усієї групи;

– особиста відповідальність – кожен учасник групи несе відповідальність як за невдачі, так і за навчальні досягнення;

– особистісна взаємодія – кожен учасник групи повинен взаємодіяти з іншими, а діалог треба налаштувати так, щоб сприяти тривалому обговоренню;

– соціальні навички – не кожен учасник може мати розвинені особистісні якості позитивної взаємодії між людьми (емпатія, професійний такт,

професійна комунікація, рефлексія, вміння вирішувати конфлікти, приймати рішення тощо), але кожен повинен прагнути до їх набуття та розвитку;

– груповий процес – усі учасники групи повинні зосередити свої зусилля на досягненні поставленої мети [1].

Технологія партнерства, як і будь-яка інша технологія, ґрунтується на певних принципах, зокрема:

– добровільності, що передбачає гуманність, комунікативність, ціннісне ставлення до особистості студента;

– інноваційності, що передбачає готовність до інноваційної діяльності шляхом використання сучасних методів та засобів навчання;

– наочності, який полягає у наданні студентам опорних матеріалів для забезпечення кращого розуміння, структурування, запам'ятовування матеріалу;

– демократичності – полягає у наданні студентам свободи вибору щодо рівня складності завдання, способів його вирішення, формі звіту;

– наступності – полягає у використанні складного для опрацювання матеріалу після отримання базових теоретичних знань та опанування методики вирішення типових завдань;

– рефлексії – реалізує ідею колективного аналізу та оцінювання діяльності кожного учасника, а також здатності аналізувати та розуміти власні дії, здатності до самопізнання [2].

Означені умови реалізації технології партнерства потребують виокремлення критеріїв їх ефективності. До них ми відносимо:

– досягнутий результат (обсяг, повнота, міцність тощо набутих компетентностей);

– ефективність та раціональність – співвідношення витраченого часу та зусиль (як викладача, так і студентів) на реалізацію технології партнерства під час вивчення певної теми;

– готовність усіх учасників освітнього процесу: необхідно зрозуміти, що потрібно для належної реалізації технології викладачем (технічні засоби, спеціальні аудиторії), та активної участі студентів.

Технологія партнерства – це навчальна технологія, реалізація якої можлива у невеликих групах, де кожен учасник не залишається осторонь навчального процесу: виокремлює проблему, доводить, аргументує свою позицію для подальшого ґрунтовнішого розуміння навчального матеріалу. Завдання викладача полягають в організації та керуванні цим процесом. В кожній групі мають бути студенти з гарно розвиненими особистими якостями, що виконують ролі «аналітика», «спікера», «критика», «скептика» тощо. Викладач детально пояснює основну ідею та завдання, скеровує, допомагає віднайти втрачену думку або обрати оптимальне рішення. Кожен учасник опрацьовує свої завдання, свою частину матеріалу аж до остаточного розуміння проблеми, яка вивчається, та її вирішення. Згодом учасники обмінюються результатами, тому робота кожного є необхідною та вагомою для інших, оскільки без неї проблема не буде вирішеною. Головну увагу варто зосередити на співпраці, а не на конкуренції, оскільки тільки така ідея сприятиме отриманню кращих результатів усіма учасниками [5].

Основна ідея технології партнерства – надати можливості для активного спільного навчання у різних ситуаціях, що базується на їх взаємодії, ідеї кооперативного навчання, під час упровадженні якого учасники беруть на себе не лише поодинокі, а й колективну відповідальність за вирішення виробничих проблем та за успіхи кожного [2]. З огляду на це, «навчання у співпраці» є ефективним інструментом оволодіння спеціальною термінологією на практичних заняттях з дисципліни «Технологія продукції ресторанного господарства». Під час практичних робіт студенти повинні відпрацювати прийоми обробки сировини та приготувати страви відповідно до обраних рецептур. Вони можуть робити це самостійно або ж об'єднавшись у бригади. Викладач, формуючи групи студентів, повинен рівномірно розподіли сильних та слабких учасників та допомогти обрати керівника групи. Очевидно, що у процесі спільної навчальної діяльності студенти демонструють високий рівень засвоєння знань та формування навичок, головним чином через те, що ними керує спільна мета та бажання показати кращий результат.

Наведемо ще один приклад реалізації технології партнерства на практичних заняттях з дисципліни «Основи дієтичного, лікувального та дитячого харчування». Під час вивчення теми «Нетрадиційні види харчування» студенти діляться на групи, кожна з яких вивчає особливості вегетаріанства. Учасники першої групи вивчають наукові факти, що підтверджують користь такого виду харчування, другої – мають підготувати виступ про недоліки та шкоду вегетаріанства. Третя група студентів опрацьовує матеріал, що не підтверджує достовірність та ефективність такого способу харчування. Представники кожної групи повинні навести факти на підтвердження кожної теорії та переконати опонентів у правильності «власної» теорії. Завдання викладача полягають у регулюванні дискусії та допомозі віднайти консенсус.

Висновки. Як бачимо, технологія партнерства передбачає оптимальне поєднання предметно-орієнтованого й особистісно-орієнтованого навчання, що не тільки сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, але й розвитку особистих якостей учасників освітнього процесу. Його наміри в тому, щоб учні винесли з класу максимум знань, умінь, розуміння загальних закономірностей у поєднанні з розвитком власного «Я», особистісними оцінками судженнями, іншими необхідними людині якостями. Така технологія є багатоаспектною, а її реалізація – справа надзвичайно важка, адже необхідно не тільки забезпечити методичними розробками та технічними засобами практичні заняття, але й передбачити діяльність студентів.

Втім, вміле використання партнерської технології сприяє підвищенню рівня активності студентів у процесі засвоєння навчального матеріалу. Вона допомагає забезпечити високий рівень професійної компетентності, вміння самостійно здобувати знання й ефективно застосовувати їх у практичній діяльності; формувати вміння грамотно та ефективно працювати з інформацією; розвивати кожного студента як творчу особистість, здатну до практичної роботи та роботи в команді. Перспективи подальших досліджень полягають у систематизації інноваційних методик та адаптації їх для проведення фахових дисциплін у навчальному процесі підготовки майбутніх

бакалаврів професійної освіти та розробці методичних рекомендацій з їх використання.

Література:

1. Johnson D., Johnson R. (1989). Cooperation and Competition: Theory and Research. Interaction Book Company. 210 p.
2. Kravchynska T.S. (2017). Pedagogika partnerstva: osnovni idei, pryntsypy ta sutnist. *Zbirnyk statei Vseukrainskoi nauk.-prakt. internet-konf. "Pidhotovka kerivnykh ta pedagogichnykh kadriv do realizatsii Kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly"* [Pedagogy of partnership: basic ideas, principles and essence]. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
3. Malyshevskiy O. V. (2020). Formuvannya profesiinoi mobilnosti maibutnoho inzhenera-pedagoha kompiuternoho profilu: teoretychni i metodychni zasady: monohrafiia [Formation of professional mobility of the future engineer-teacher of computer profile: theoretical and methodical bases: monograph]. Publisher "Sochinsky M.M.". 468 p.
4. Pidlasyi I. (2010). Produktyvnyi pedahoh. Nastilna knyha vchytelia. [Productive teacher. Teacher's desk book]. Vydavnycha hrupa «Osnova». 360 p.
5. Sokol M., Hupka-Makohin N, Bondar I. «Navchannia u spivpratsi» yak efektyvna pedagogichna tekhnolohiia zasvoiennia inshomovnykh movlennievykh umin ta navychok ["Collaborative learning" as an effective pedagogical technology for learning foreign language skills]. Innovative pedagogy, vol 26, pp. 69–72.